

134.

Na odhodu.

London 6. januarja 1870.

Mnogo vode je z naših Krkonoš odteklo v morje odkar se nismo videli, in gotovo je bode še mnogo mnogo več, preden se zopet vidimo. Časi se spreminjajo.

Pisal bi Vam bil preje, ali se nisem upal. Nisem vedel, kako bi sprejeli pismo od človeka, ki ga sodišče preganja kot zločinca. Pojutrem bodo poslednjikrat noge moje stopale po evropskeji zemlji, vse mogoče, da nikdar več ne stopijo nánjo. Zato sem se odvažil, da Vam naznam, kje sem, in da me, kolikor se spominjam, nobena reč ne teží. Do celega sem zadovoljen in miren sam seboj.

Moja edina krivda je ta, da tako iskreno ljubim svojo mater, krasno zemljo česko. Ali čim več trpi človek za svojo domovino, tem pokojnejši je. Gotovo me imajo mnogi za zločinca, ali verujte mi, da se ne zavedam nobenega zločina. Lanjsko leto je bilo hudo, Bog daj, da bi letošnje bilo boljše.

Res ne vem, kaj sem se tako nakrat zameril praškim visokim gospodom, da me niso hoteli pustiti v Vršovcih, v tihej samoti, temveč so me hoteli poriniti v penzjonat svetovaclavski. Ali jaz nočem nobene milosti, živim najraje ob svojih žuljih, in zato take milosti nisem mogel sprejeti. Pobrisal sem jo toraj tiho z doma in pri Domažlicah sem stopil čez mejo dne 5. aprila 1869. l., to je na svojega godu dan. Hudo mi je bilo, ko sem ostavil zemljo česko, našo krasno domovino, v katero morda nič več ne pridem. Namenjen sem bil obiskati našo Šumavo in ogledati vsa ona znamenita mesta, kjer so slavni naši predniki več potov neprijateljem potne liste podpisali. Sedaj mi ni moči.

Začudil sem se, ko sem dospel v Bavarski Brod in mi je nek gospod povedal, da me v Pragi iščejo. Dobro, da vem. In brzo sem jo mahal naprej. Slednjič sem prišel v Berolin. Tu sem se hotel odpočiti. Ali praški gospodje so me izvohali. Pisali so v Berolin, da sem star, brez dela, in bi me radi dali v hiralnico, kjer bi preživel ostala leta brez vseh skrbi. Predsednik sodišču, g. Wurm, jako pameten gospod, ni se brigal dosti záme. Povedal sem mu, da nisem vreden tolike milosti, da je doma na Češkem dosti potrebnejših ljudi, katerim naj praški gospodje preskrbé brezskrbno življenje. Hoteli so me z Berolina zastonj odpraviti do Prage, ali jaz sem se lepo zahvalil za to laskavost.

Z Berolina sem šel v London. Kedar bodete čitali ta list, takrat se bodem uže vozil na veliko britskeji poštnej ladiji Northman k Madejri, k Šent Heleni, k Kapskemu Mestu in k Portu Elizinemu, odkoder dobro orožen odpotujem v notranjo Afriko. Za prevoz sem

plačal v drugem razredu 33 $\frac{1}{4}$ libre šterlingov. Kedar Afriko malo ogledam, poslati Vam hočem podrobnejših podatkov.

Bog nam daj boljšo bodočnost!

Vaš

C. P.

Politične stvari.**Deželni zbor kranjski.**

VIII. seja dne 31. oktobra.

Za to sejo pripravljen je bil obširen dnevni red 29 točk, od katerih se je rešilo samo 17, akoravno se je zborovalo v dveh sejah dopoludne in popoludne do $\frac{1}{2}$ 5. ure.

V prvem branji oddale so se odsekom v pretres in poročanje priloge 43., 44., 45. in 46., ta s poročilom deželnega odbora o proračunu deželnega zaklada za l. 1890. Potem sledilo je dvoje poročil upravnega odseka glede izločitve občin Rakitna in pa Orle od dosedanjih občin in ostanovitvo samostalnih občin; pa prošnje se niso rešile dokončno.

Potem utemeljeval je poslanec Hribar v obširnem nad uro trajajočim z mnogimi statističnimi podatki podprtim govoru svoj samostalni predlog ob ustanovitvi deželne zastavne banke v vojvodini Kranjski. — Sprejel se je po končanem vtemalevanji formalni nasvet, da naj se predlog odda posebnemu odseku 7 členov v posvetovanje in poročanje.

Hitreje brez razgovora bila je rešena naslednja številka o napravi nove cestne proge z Radenc do Kočevsko Viniške okrajne ceste, in glede podpore za to progo ter uvrstitev njeno med okrajne ceste.

Tudi daljna 11. številka dnevnega reda: ustno poročilo odseka za letno poročilo o § 1. letnega poročila in § 2. „sklenjeni zakoni“ z vodom. Praznovanje štiridesetletnega vladanja Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva in pa „davki“ (poročevalec baron Rechbach) reši se brez ugovora v sprejetem predlogu, ta del poročila vzeti na znanje.

Potem končala se je dopoldanska seja.

Takoj daljna 12. točka dnevnega reda in prva popoludanska seja: ustno poročilo upravno-gospodarskega odseka o § 3. letnega poročila: „Deželno kulturne in zdravstvene reči“, poročevalec poslanec Fr. Povše pa je trajala nad 1 $\frac{1}{2}$ uro. Govorili so namreč razun obširnega poročanja gospoda poročevalca, še gospodje: baron Schwegel, J. Krsnik, Fr. Šuklje, M. Lavrenčič, dež. odbornik Detela, o uravnavi Save, Bistrice (Kamniške), Krke, Vipavšice, ker skoraj vsak okraj naše dežele ima glede uravnave teka rek in potokov svoje bolečine.

Pri 13. točki dnevnega reda poročal je poslanec Šuklje v imenu finančnega odseka o poberanji deželne naklade na žgane opojne tekočine v lastni režiji (k prilogi 28.) obširneje in predlogi finančnega odseka sprejeli so se brez ugovora.

Konečno poročal je še poslanec Klun v imenu finančnega odseka o prošnjah učitelja Vencel Sturm-a za zviksanje pokojnine, Maks Ivanetiča, da bi se zopet nastavil kot stalni učitelj, dalje o prošnji pomočnega učitelja Fr. Pugel za miloščino in pa o prošnji učiteljske udove Ivane Germ za podporo.

Ostalih 11 točk preneslo se je na prihodnjo na 5. dan novembra napovedano sejo, za katero se je dodalo še nekaj točk.

Sklepi k 12. točki dnevnega reda se glase:

„Slavni zbor naj sprejme poročilo k marg. št. 1. in 21. na znanje, da se tudi loško-potoške votline preiskujejo po g. Putiku.“

„Slavni deželni zbor naj sprejme na znanje poročilo o marg. št. 2., 4., 6., 7., 23. in 26.“

1.) Slavni deželni zbor naj sklene odobriti in sprejeti na znanje poročilo k števil. marg. 3. in 5.;

2.) naj naroči deželnemu odboru, da prosi visoko c. kr. deželno vlado, naj nemudoma blagovoli dati pregledati navedeno poškodbo pri Stožicah ter jo dá zopet popraviti in dotično brambno zgradbo zboljšati in zdaljšati zaukaže;

3.) deželni odbor naj obenem opozoruje visoko c. kr. deželno vlado na škode, katere se godijo na brambenih zgradbah sploh ter da se take poškodbe vedno naglo popravijo.

Naroča se deželnemu odboru, da prejko mogoče skliče nameravani posvetovalni shod udeležencev v Mokronogu; sicer naj slavni deželni zbor sprejme to poročilo na znanje.

Poročilo pod marg. št. 24. zaradi pozvedeb za uravnavo Krke naj slavni deželni zbor sklene sprejeti na znanje in naj naroča deželnemu odboru, da to zadevo povsejmoči pospešuje.

Slavni deželni zbor naj sklene sprejeti poročilo pod marg. št. 25. na znanje, kakor tudi pod št. 27. navedeno poročilo o močvirskem zakladu.

Za IX. sejo deželnega zbora kranjskega dne 5. t. m. ob 10. uri dopoldne odločen je sledeči dnevni red:

1. Branje zapisnika VIII. deželno-zborske seje dne 31. oktobra 1889.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 48. Poročilo deželnega odbora o cesti čez Lužarje.
4. Priloga 49. Poročilo deželnega odbora o uravnavi zdravstvene službe v občinah.

5. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji posestnikov iz vasi Gorenje, Srednje in Spodnje Gamelje glede podpore za uravnavo Save.
6. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajnega cestnega odbora Ribniškega, da bi se odpisalo posojilo 747 gl. 9 kr.
7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajnocestnega odbora Ribniškega glede podpore za vzdrževanje cestarjev.
8. Ustno poročilo upravno-gospodarskega odseka o prošnji občin Moravče, Peče in Drtija, da bi se cesta preložila iz Moravč do Lukovice.
9. Ustno poročilo upravno-gospodarskega odseka o načrtanem zakonu, s katerim se prenarejajo §§ 5., 6. in 7. zakona z dne 20. julija 1863, dež. zak. števil. 12, o plačevanju troškov za postavljanje in vzdrževanje katoliških cerkvenih in prebendnih poslopij, potem za preskrbovanje cerkvenih potrebščin. (pril. 34.)
10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji krajevnega šolskega sveta na Robu glede podpore za vodnjak pri šoli.
11. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu deželnega posojilnega zaklada za l. 1890. (k pril. 33.).
12. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji katoliškega društva rokodelcev v Novem Mestu glede podpore za zgradbo društvene hiše.
13. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželnega zaklada za l. 1888. (k pril. 38.).
14. Ustno poročilo odseka za letno poročilo o § 5. letnega poročila „Občinske reči,“ marg. št. 1., 2., 3., 4., 5.
15. Ustno poročilo upravno-gospodarskega odseka o prošnji občine Črnomaljske za uvrstitev ceste iz Grosupelga čez Črnomlji v Vinico med deželne ceste.
16. Ustno poročilo upravno-gospodarskega odseka o prošnji okrajnega cestnega odbora Radeškega, da bi se preložila cesta čez Brunek.
17. Priloga 47. Poročilo finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada za l. 1890. (k pril. 20.).
18. Priloga 52. Poročilo finančnega odseka o proračunu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1890. (k prilogi 17.).
19. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželnega posojilnega zaklada za 1888. (k prilogi 30.).
20. Ustno poročilo upravno-gospodarskega odseka o prošnji vasi Dobernič, Preska, Artmanjavo, Gorenjavo in Verbovc, da se pošlje tehnik v preiskovanje vzrokov ondotnim povodnjam.
21. Ustno poročilo upravno-gospodarskega odseka o prošnji podobčin Šent Vid in Lozice za brezplačno podelitev ameriških trtnih rezanic.

22. Ustno poročilo upravno-gospodarskega odseka o § 9., marg. šte. 8 letnega poročila glede Holzapflove ustanove za gluhone.
23. Volitev odseka 7 členov v posvetovanje predloga poslanca Hribarja glede ustanovitve deželne zastavne banke.

IX. seja deželnega zbora kranjskega.

Od predstoječega dnevnega reda rešilo se je prvih 17 točk in vrh tega zvišila se je volitev odseka 7 členov za predlog poslanca Hribarja o ustanovitvi deželne zastavne banke.

Seja, ki se je pričela kmalu po 10. uri dopoludne, končala se je po nepretrganih razpravah še le po 4. uri popoldne.

Izmed naznanil deželnozbornskega predsedništva omeniti je dopis c. kr. deželnega predsedništva, v katerem se podaja deželnemu zboru nadrobno poročilo posameznih žandarmerijskih postaj v deželi o višini škode, ki je v deželi letos nastala vsled vremenskih nezgod. Svota skupne škode presega po teh poročilih en milijon in c. kr. deželno predsedništvo priporoča deželnemu glavarju, da bi kazalo, da deželni zbor privoli primerno svoto v podporo tako teško prizadetih deželanov.

Deželni glavar omenja, da je deželni odbor v ta namen v svoji zadnji seji sklenil, staviti deželnemu zboru predlog, po katerem naj bi se v ta namen privolila izdatna svota. V formalnem oziru pa deželni glavar predlaga, ta dopis c. kr. deželnega predsedništva v pretres in poročanje izročiti finančnemu odseku in ta predlog obvelja brez ugovora.

Dalje naznanja deželni glavar tri dopise c. kr. dež. predsedništva, v katerem c. kr. ministerstvo vrača naznanila sklepov vlanskega deželnega zbora glede uvrstitve občinskih cest Ključ, Črni Vrh pri Idriji, dalje Dobrova-Zaklanc v Ljubljanski okolici in pa Glagorica-Št. Vid, Sv. Rok v Zatiškem okraju med okrajne ceste z dostavkom, da naj deželni odbor postopa v smislu § 23. deželno-cestnega zakona z dne 28. julija l. 1889.

Ker bi se moglo to vračanje tolmačiti tudi tako, da naj deželni zbor v novič v lastnem delokrogu sklepa o uvrstitvi teh cest med okrajne ceste, ker po novem zakonu taki sklepi ne potrebujejo več Najvišjega potrjenja, zato predlaga deželni glavar, naj deželni zbor vnovič odobri te tri sklepe vlanskega deželnega zbora ter v tem smislu jemlje naznanje te tri dopise c. kr. deželnega predsedništva. Deželni zbor pritrdi temu predlogu.

Dalje naznanja deželni glavar dopis c. kr. deželnega predsedništva glede vdeležbe kranjskih ljudskih učiteljev pri 5 mesečnem kurzu na c. kr. obrtni šoli v Gradcu, dalje glede pokritja stroškov za namestovanje takih ljudskih učiteljev in glede podpor za take učitelje, — ter predlaga ta dopis v pretres in poročanje oddati finančnemu odseku.

Potem naznanja deželni glavar še nekoliko predsedništvu zborovemu došlih prošenj ter predlaga, da se oddajo dotičnim odsekom v poročanje.

V prvem branji izroče se dalje po predlogu deželnega glavarja priloge št. 48., 49., 50., 51., 54. in 55. dotičnim odsekom v poročanje.

Pri peti točki dnevnega reda: „Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji posestnikov iz vasi Gorenje, Srednje in Spodne Gameljne glede podpore za uravnavo Save (poročevalec poslanec Hribar), oglasi se k besedi gospod c. kr. deželni predsednik ter ponavlja obljubo, da deželna vlada hoče krepko priporočati željo, da se tudi Sava nad Črnuškim mostom zagradi in njen tek uredi na državne stroške, prav tako tudi obeta, da se bode pri teh delih oziralo na vredjenje iztoka kamniške Bistrice v Savo po izrečenih željah poslanca Krsnika.

Poročevalec jemlje te obljube z zahvalo na znanje.

O prošnji okrajnega cestnega odbora Ribniškega, da bi se odpisalo posojilo 647 gld. 9 kr. poroča poslanec dr. Schaffer ter predlaga v imenu finančnega odseka, da se prošnja ne vsliši, pač pa vredilo odloži za leto 1890. — Poslanec Pr. Pakiž, ki se oglasi k besedi, obžaluje sicer, da se prošnji ni vstreglo, vendar pa se konečno sprijazni z predlogom z dostavkom, da se v prihodnji točki bolj izdatno ozira na prošnjo tega cestnega odbora. Potem se predlog odsekov sprejme.

Tudi o 7 točki dnevnega reda: ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Ribniškega glede podpore za vzdržavanje cestarjev poroča poslanec dr. Schaffer s predlogom finančnega odseka, da se deželni odbor pooblasti, v ta namen privoliti primerno podporo.

Pri 8. točki dnevnega reda, da se deželnemu odboru naročilo, da skrbi za izdelanje načrtov in družih priprav za izdelanje naprošene cestne zveze.

Pri 9. točki dnevnega reda (poročevalec cesarski svet. Murnik) se sprejme brez ugovora predlog poslanca Kluna glede prememb § 5., 6. in 7. zakona z dne 20. julija 1863, drž. zak. št. 12 nespremenjen.

Prav tako sprejmo se tudi predlogi odsekovi pri 10. in 11. točki dnevnega reda.

Pri 12. točki dnevnega reda privoli na prošnjo katoliškega društva rokodelcev v Novem Mestu za zgradbo društvene hiše podpora 300 gld.

Pri 13. točki sprejmejo se predlogi finančnega odseka (poročevalec poslanec prof. Šuklje) ter se potrdi računski sklep deželnega zaklada za leto 1888. v soglasji s predlogi deželnega odbora z edino premembo glede rednih in izrednih potrebščin.

Pri 14. točki: ustno poročilo odseka za letno poročilo o § 5. letnega poročila „Občinske reči“ marg. št. 1, 2, 3, 4 in 5 (poročevalec poslanec Ogorelec.) sprejmejo se predlogi odsekovi brez ugovora, potem ko je k marg. št. 1. govoril poslanec V. Pfeifer in pa gosp. deželni predsednik, in dalje tudi še poslanec J. Murnik.

Pri 15. točki dn. reda oglasila sta se k besedi poslanca Šuklje in Dragoš, k 16. točki pa poslanec Žitnik ter so bili predlogi odsekov sprejeti.

Pri 17. točki: Priloga 47, poročilo finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada (poročevalec poslanec Klun pa je nastala zelo obširna nad 2 in pol uri trajajoča razprava, katere so se vdeležili poslanci Žitnik s predlogom, da naj se na učiteljski pripravnici podučava več predmetov v slovenskem učnem jeziku, poslanec Stegnar z enakim predlogom glede c. kr. višje realke ljubljanske, in poslanec Hribar z izjavo, da glasuje proti privolitvi 600 gld. za podučevanje neobligatnega predmeta v slovenščini, oziroma nemščini, na ljudskih šolah. Za temi poslanci govoril je še gosp. deželni predsednik baron Winckler in pa komisar Rihar. Potem pa poslanec dr. Schaffer in poročevalec Klun.

Dr. Schaffer predlagal je, da naj se predloga poslancev Žitnik in Stegnar odstopita v poročanje finančnem odseku. Po obširnem govoru poročevalca kanonika Kluna, sprejmejo se predlogi finančnega odseka brez premembe, predlog dr. Schafferjev ni prodril in potem sprejmeta se predloga Žitnikov in Stegnarjev z glasovi levice proti onimi desnice.

Po izvršeni volitvi odseka za pretresanja predloga Hribarjevega, naznani deželni glavar prihodno javno sejo za petek dne 8. novembra ob 10. uri, upravni odsek za 5. dan novembra popoldne ob 6. uri, sejo finančnega odseka za 6. dan novembra ob 10. uri zjutraj.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Deželni zbor kranjski zboroval je zopet včeraj v seji, ki je nepretrgano trajala 6 ur. Kot najvažnejša točka rešil se je včeraj proračun normalnošolskega zaklada za leto 1890. Obširneje o tej seji poročamo v oddelku „Iz deželnih zborov“ današnjega lista. Z zadovoljnostjo pa se dan za dnem bolj prepričamo, da se domnevana različnost načel v narodni stranki zgublja, ker se kaže, da je ta različnost samo v osebnem načinu utemeljevanja nekaterih nazorov.

Tudi marjina deželnega zbora zagovarja svoje nasprotno stališče v narodnih oprasanjih večinoma stvarno in akoravno z zdavnej zastarelega stališča, pa brez strasti, tako je nada opravičena, da bode letošnje zborovanje, razun povoljne rešitve mnogih gmotnih vprašani, imelo povoljni uspeh, da postane narodna stranka tesneje družena in da se tudi naravno nasprotje med večino in manjino še bolj zravna do one skrajne meje, katero dopušča ustavno parlamentarno življenje, po katerem pripada večini naloga ospešnega delovanja, manjini pa oestro nadzorovanje, da se godi vse v korist dežele.

— Grof Pace dosedaj namestniški svetovalec v Gradcu povzdignjen je v dostojanstvo dvornega sve-

tovalca ter je ob enem premeščen k c. kr. deželnemu predsedništvu v Črnovicah v Bukovini.

— Ljubljanska mestna hranilnica napreduje dobro: Do konca minulega meseca vložilo je v njo 328 strank 89.086 gld., 14 strank pa je izvzelo 2550 gld. Posojil se je privolilo 44 strankam 86956 gld.; 13 strankam, ki so zahtevale 18.907 glđ. posojil, so se prošnje odbile. Deset prošenj je ostalo nerešenih.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Ponedeljek zvečer odpeljal se je cesar z Dunaja v Gedele, daje prihodnji ponedeljek avdijence v Budimu ter ostane čez Božične praznike na Ogerskim.

V ponedeljek tudi odpeljala se je cesarica s Trsta na parobrodu „Miramare“ na otok Korfu, kjer ostane delj časa.

Minulo soboto in nedeljo bival je grof Kalnoky pri knezu Bismarku v Friedrichsruh, kjer sta se dogovarjala, kako je v prihodnem letu postopati, da se ohrani mir. Nemški listi trdijo, da sedaj pripada grofu Kalnoky-ju najtežja naloga v politiki zaveznih držav, v čem tu naloga obstaja, ni povedano, toda ugiblje se, da bi to znalo pomenjati odstop od pomenljivih zahtev avstrijskih, katere naj bi se popustile Ruski na ljubo.

Češka. — Predlog adrese vložen po dr. Juliju Gregerju je v odseku odbit, ter se izreka, da adresa ni priporočiti ne glede vsebine ne glede oblike in ne glede časa.

Ogerska. — V razpravi državnega zbora je privolitev civilne liste cesarjeve za daljnih 10 let. Ugron zahteva, da si cesar za tamošno bivanje priredi posebno dvorno osobje. Ministerski predsednik ugovarja.

Turška. — Nemški cesar s cesarico bila sta v Carigradu slovesno sprejeta in sta bivanje tam podaljšala za eden dan. Vrneta se čez Benetke nazaj.

Angleška. — Od Stanley-a, slavnega potovalca v Afriki, prišle so poročila, po katerih sta bila z Emin-om po Mahdistih premagana. Posel, ki je prinesel zadnja poročila, hodil je cel mesec in zahteva pomoči, da se vrneta potem nazaj v Zanzibar.

Žitna cena

v Ljubljani 26. oktobra 1889.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 66 kr. — banaške 6 gold. 80 kr. — turšice 5 gold. — soršice 5 gld. — 80 kr. — rži 5 gold. — ječmena 4 gold. 33 kr. — ovsca 3 gold. — kr. — ajde 5 gold. — kr. — ovsca 2 gold. 44 kr. — Krompir 2 gold. 57 kr. 100 kilogramov.